

Europese harmonisatie door de Verordening gewasbeschermingsmiddelen

Interview met Susanne Sütterlin, EL&I

Susanne Sütterlin

Senior Beleidsmedewerker
Ministerie van Economische
Zaken, Landbouw en
Innovatie (EL&I)
Directoraat Generaal Agro
Directie Plantaardige
Agroketens en
Voedselkwaliteit

Geïnterviewd door

Hans Mulder &
Jan-Kees Goud

Redactie Gewasbescherming
KNPV

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Waarom is de Verordening gewasbeschermingsmiddelen in het leven geroepen?

“De Verordening gewasbeschermingsmiddelen (1107/2009) vervangt de tien jaar oude EU-Richtlijn 91-414. Dit was een kaderscheppende richtlijn over de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen, die in alle lidstaten is geïmplementeerd in de eigen wetgeving. Deze was aan vervanging toe, enerzijds omdat wetgeving binnen de EU periodiek wordt herzien, anderzijds omdat nationale verschillen als gevolg van de eigen wetgeving een Europese harmonisatie in de weg stonden.” Aan het woord is Susanne Sütterlin, Senior Beleidsmedewerker van EL&I en woordvoerder namens Nederland in het EU *Standing Committee of the Food Chain and Animal Health, onderdeel Plant Protection Products and Legislation* (SCoFCAH). “Er was onder de Richtlijn bijvoorbeeld wel een systeem voor wederzijdse erkenningen van toelatingen van middelen door lidstaten, maar door de accentverschillen per land konden de gegevens niet één op één gebruikt worden. Bovendien zijn er nieuwe lidstaten getreden tot de EU. Er zijn nu in totaal 27 lidstaten. Dat vraagt om een centralere wetgeving.”

Wat is nu de werkwijze om voor een middel in een lidstaat toelating te krijgen?

“Die toelating bestaat uit drie stappen. De eerste stap betreft de werkzame stof waarop een gewas-

beschermingsmiddel is gebaseerd. Om werkzame stoffen toe te kunnen laten moeten ze worden beoordeeld door een lidstaat en door de EFSA (*European Food and Safety Authority*), conform het afgesproken EU-toetsingskader. Wanneer een positief advies volgt op basis van het volledige gegevensdossier dat een indiener verdedigt komt er eventueel een goedkeuringsvoorstel van de EU-Commissie en stemt het SCoFCAH hierover. Dit principe heet het ‘one safe use’-concept. De volgende stap is de zonale beoordeling van middelen (zie het artikel van het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb) in deze uitgave). De beoordeling vindt plaats in één land uit die zone, maar expert-beoordelaars uit alle landen van een zone hebben vanaf het begin de mogelijkheid betrokken te zijn. De laatste stap, de daadwerkelijke toelating van een middel, is een nationale aangelegenheid, waarbij een land aanvullende risicobeperkende maatregelen kan stellen, als nationaal specifieke omstandigheden dit noodzakelijk maken voor een veilig gebruik.”

Een verordening is een wet die andere wetten op dat gebied overstijgt. Een zwaar instrument dus, in vergelijking met een kaderscheppende richtlijn.

“Dat klopt. De laatste vijf jaar zijn er op andere gebieden ook veel meer verordeningen gekomen. Die gedwongen samenwerking, het samen eens moeten worden, is in het voordeel van alle lidstaten. De EU is ooit in het leven geroepen om handelsbeperkingen te voorkomen. Dit is daar een uitwerking van.”

Heeft Nederland veel inbreng gehad in de totstandkoming van de Verordening?

“Nederland is heel actief in de EU en heeft bij bepaalde artikelen veel inbreng gehad, bijvoor-

beeld bij de kleine toepassingen. Hiermee worden gewassen bedoeld met een klein areaal en/of een kleine omzet in gewasbeschermingsmiddelen of toelatingen voor een uitzonderlijke plaag, ziekte of onkruid in een groter gewas. Kleine toepassingen zijn voor Nederland heel belangrijk en de Nederlandse inbreng is duidelijk te herkennen.

Dat is minder het geval bij het thema 'Water'. Water is voor Nederland belangrijk, vanwege de grote hoeveelheid watergangen, de hoge grondwaterstand en de drinkwaterwinning. De Nederlandse water-wetgeving ten tijde van de Richtlijn was strenger. Onder de Verordening zullen we als Nederland extra aandacht schenken bij toelatingen. Vaak zullen aanvullende risicoreducerende ('mitigerende') maatregelen nodig zijn bij een toepassing in de buurt van water. Stel dat middel X wordt toegelaten maar niet mag worden gebruikt binnen tien meter van een slootkant, dan zou op nationaal niveau het gebruik toch kunnen worden toegestaan, bijvoorbeeld wanneer er extra driftreducerende maatregelen worden getroffen (speciale spuitdoppen o.i.d.). Soms wordt een land gevraagd om een bepaald onderwerp nader uit te werken ten behoeve van een EU-richtsnoer, zoals Nederland voor de beoordeling van zaadbehandelingen en behandeld zaad. Nederland zet zich ook in voor bijvoorbeeld het ontwikkelen van een richtsnoer over gewasbeschermingsmiddelen en arbeidsomstandigheden."

Wat zijn volgens EL&I de voordelen van de Verordening voor telers, de middenproducenten en mens & milieu?

"Het voordeel voor de telers is de snellere toelating van middelen door de strakke tijdlijnen genoemd in de Verordening. Bovendien zorgt de zonale beoordeling er voor dat er een gelijk pakket aan middelen beschikbaar is in de hele zone, waardoor er eerlijker concurrentie is; een 'gelijk speelveld'. Een groot voordeel voor de middenproducenten is dat de beoordeling in elke zone maar één keer plaats hoeft te vinden. Dat scheelt hen veel werk. Een voordeel op het gebied van de kleine toepassingen is de extra lange gegevensbescherming, waardoor producenten de ontwikkelkosten over een langere periode kunnen terugverdienen." Als voordeel voor mens & milieu noemt Sütterlin het hoge beschermingsniveau van de Verordening; wereldwijd gezien zelfs de strengste wetgeving op dit terrein. "Gewasbescherming in de EU valt sinds een aantal jaar onder DG SANCO, zeg maar het EU-ministerie van volksgezondheid. Centraal in de wetgeving staan dan ook de uitgangspunten dat gewasbeschermingsmiddelen geen effect

mogen hebben op mens en dier en geen onacceptabele effecten op het milieu."

In de bijdrage van het ECPA aan dit themanummer is men ontevreden over de verschuiving van 'risk-based' naar 'hazard-based' beoordeling van stoffen.

"Het verbaast mij een beetje dat ECPA uitgaat van een verschuiving naar 'hazard-based'. Daar ben ik het hier niet mee eens. De risicogebaseerde benadering van de EU is op heel specifieke terreinen wel aangevuld met een zogenaamde 'cut-off' voor bepaalde stoffen. Als een werkzame stof zeer kwalijke eigenschappen heeft, bijvoorbeeld aangetoond kankerverwekkend is voor de mens, mag deze stof in de EU niet worden gebruikt in een middel.

Het is dus niet een stap terug, integendeel: het principe van 'one safe use' geeft juist goede mogelijkheden. De hazard-based-benadering, dus rekening houdend met een kwalijke eigenschap van een stof, heeft betrekking op een aantal strak omschreven stoffeigenschappen. Dat zijn, naast kankerverwekkende stoffen, bijvoorbeeld stoffen waarvan is aangetoond dat ze slecht afbreekbaar zijn en zich ophopen in organismen en zich ook nog snel kunnen verspreiden. Zulke stoffen wil de middenindustrie ook niet, volgens mij."

Daar waar de Verordening onduidelijk is wordt veel aan de nationale overheden overgelaten.

"Er is onder de verordening nauwelijks sprake van nationale invulling; harmonisatie is juist het uitgangspunt. Er moeten ten behoeve van de uitvoering wel eenduidige richtsnoeren liggen. Daar waar die ontbreken worden deze (naast EFSA) mede door lidstaten ontwikkeld. Neem het uitgangspunt dat een middel geen onacceptabel effect mag hebben op het milieu. Wat is onacceptabel? Dat moet worden uitgewerkt. Het *Standing Committee* bepaalt wat er moet gebeuren; de gezamenlijke beoordelaars in een zone bepalen hoe het gebeurt. Dat is juist een kans voor het krijgen van een uniforme invulling."

Wat is dan de functie van de Nationale ActiePlannen?

"Die gaan specifiek over het gebruik van de middelen. In de Nationale actieplannen (NAP) moeten lidstaten opschrijven op welke wijze zij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

"De EU-wetgeving op het gebied van toelating van gewasbeschermingsmiddelen is de strengste wereldwijd."

verduurzamen. Het gaat hier dus niet om de beoordeling of de toelating. De NAP's, die 26 november 2012 ingeleverd moeten worden, zijn gebaseerd op de Richtlijn Duurzaam Gebruik van de middelen, waarbij toepassen van de principes van geïntegreerde gewasbescherming een belangrijk uitgangspunt is. Nu is dit nog een richtlijn, dus de doelstellingen zijn wel omlijnd, maar de invulling ervan gebeurt nog op nationaal niveau. Na vijf jaar wordt gekeken of de doelstellingen zijn gehaald.”

“In Nederland wordt op dit moment hard gewerkt aan de vormgeving van het Nederlandse NAP. Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en van EL&I zijn, mede namens SZW en VWS, de trekkers. Andere belanghebbenden (zoals de Vewin, de Unie van Waterschappen, Agrodis, Nefyto en LTO) zijn gevraagd mee te denken en input te leveren.”

Heeft de Verordening voorzien in een regelmatig afstemming tussen lidstaten?

“Nee, niet in de Verordening, maar er is bijvoorbeeld meteen in een *guidance document* (richtsnoer) vastgelegd hoe de zonale beoordeling vorm moet krijgen. Ook bestonden al gremia die verbeteringen kunnen adviseren, zoals de *Pesticide Steering Committee* onder de European Food Safety Authority (EFSA), de

EU-post Annex I-groep, etc. Nieuw zijn dus de zonale *Steering Committees*, waar de zonale beoordeling is neergelegd. Hun adviserende rol moet op den duur groter worden.”

Moet Nederland weer het beste jongetje van de klas worden?

“Kijk, wat is het ‘beste jongetje van de klas’? Het kabinet staat voor duurzame gewasbescherming, en stimuleert een *level playing field* (een gelijk speelveld) tussen EU lidstaten. Nederland hoeft niet per sé beter te zijn dan andere lidstaten, maar wil ook niet slechter presteren op dit vlak. Nederland is van oudsher een van de initiatiefnemers op het gebied van gewasbescherming (regelgeving) in Europa, onder andere omdat we voor onze concurrentiekracht gebaat zijn bij verregaande harmonisatie. Zo heeft Nederland het initiatief genomen om in een richtsnoer de regels omtrent beoordeling van zaadbehandeling met middelen vast te leggen. Een dergelijke beoordeling wordt dan nog maar één keer voor alle 27 lidstaten gedaan. Een ander voorbeeld is de beoordeling van middelen die gebruikt worden in kasteelten. Ook dat zal voor lidstaten geharmoniseerd gebeuren en Nederland heeft ook hier een trekkersrol. Als het kan willen we aan het stuur zitten!”

Nieuw adres of email?

Pas het zelf aan op de site of geef het door aan ledenadministratie@knpv.org.

U kunt uw gegevens op www.knpv.org zelf aanpassen door in te loggen met uw inloggegevens. Deze staan op de jaarlijkse factuur en in de elektronische nieuwsbrief en zijn ook op te vragen via de link ‘wachtwoord vergeten’ of via de ledenadministratie. De inlognaam is doorgaans het emailadres waarmee u uzelf oorspronkelijk bij de KNPV hebt aangemeld en verandert niet automatisch mee met een eventueel nieuw emailadres. De inloggegevens zijn desgewenst te wijzigen door de ledenadministratie.

Door uw gegevens actueel te houden blijft u op de hoogte van de activiteiten van de vereniging.